

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRÁK
 Helyben néhaos hordozó: Vidékre postán szállítva.
 Egyszeri ára: 72 korona. Egyszeri ár: 84 korona.
 Negyedévi: 18 korona. Negyedévi: 21 korona.
 Egyszeri újság ára 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyváradi, Szilágyi Dezsd-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség hétfőnként és szombatnapokon nem működik. Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz küldendők.

Aradra nem román, hanem francia megszálló csapatok érkeztek.

BUDAPEST, december 31. (Saját tudósítónktól.) Aradról jelentik: Dr. Vajassy Lajos, Arad város kormánybiztosa ma délelőtt táviratot kapott Berthelot tábornoktól, hogy a francia megszálló csapatok elindultak Aradra. Ma délután ezer főnyi francia gyarmati katonaság érkezett Aradra, további csapatokat holnapra várnak. Ez a tény megerősíti Berthelot tábornoknak Nagyváradon tett ama nyilatkozatát, amely szerint ide is nem román, hanem francia megszálló csapatok fognak érkezni, de teljes bizonyosságot szolgáltat arra is, hogy a kijelölt magyar városok megszállása semmi esetre sem végleges. A késő éjjeli órákban úgy értesülünk, hogy az Aradra beérkezett francia csapatok egy tisztje fog a napokban Nagyváradra érkezni, ez lesz az a francia tiszt, aki Berthelot tábornok nyilatkozata szerint itt tanulmányozni fogja a rend szempontjából a viszonyokat.

„Egyelőre nem küldök csapatokat Nagyváradra.”

Berthelot tábornok nyilatkozott a megszállásról. — Francia összekötő tiszt érkezik Nagyváradra. Ha rend lesz: nincs megszállás. — A kormánybiztos, a hatóságok és a sajtó a tábornok előtt.

A kínzó kétségek közé vasárnap délután beleszólt egy francia tábornok és amit mondott, úgy röplött végig Váradon, mintha fehér zászlók alatt processió indult volna el a pályaudvarról. Az első pillanat mámorosa azt kapta fel, hogy nem lesz megszállás a Bémer-téren, a lucskos téli este mint a harangzugasra megálltak az emberek, a kávéházakban asztalok tetejéről hirdették ki Berthelot tábornok szavait s talán a kint csüngő, ázott lobogók is lendültek egyet a háztetőkön.

Mi tépte így fel egyszerre a fásult lelküket? Nem a tábornok kijelentésének nagy hordereje, hanem az, hogy az ellenség első embere, akivel beszélhetünk, úgy szólt hozzánk, mint ember. A belgrádi első lecke, a mit a keménynyaku, tömzsi, breton adott, a díktátor hideg és türelmetlen megnyilatkozása volt. Aki vasárnap Váradon járt, az a diplomaták mosolygásával érkezett, finom és rózsaszínű szavai mögött ügyes kapukat hagyott. Kétségtelenül a magyarságnak szánta fontosabb nyilatkozatát, a hivatalos személyek után követelősen sürgette, hogy a sajtó képviselőit kívánja fogadni. És velünk üzent meg ennek a városnak, hogy ne engedje be kapuin az anarchiát, teremtsen rendet és fegyelmet, mert csak így remélheti, hogy a békekonzferencia javára fog dönteni!

Tehát egyenesen fölünk függ, hogy belerohanunk-e egy végezetes jövőbe, vagy pedig igazunk tudatában nyugodtan és zavartalan hittel várjuk a végleges döntést. Hatóságok, Tanácsok, Szervezetek, Néptribunok, Agitátorok és Pártok! ez az üzenet nektek szól, akik ma még nem bírtok a féktelen néppel. Verjétek be vaspálcákkal a könnyelmű puskázók fegyverét, intsétek csendre a kaszárnyát, öntsétek bele az emberekbe a formák tisztelétét, hiszen már megvan az alap, a forradalom, erre nyugodtan fel lehet tovább építeni a jövő társadalmát és államát.

Ha rend lesz és béke ebben a városban, akkor kilátás van még arra is, hogy elkerüljük a megszállás megaláztatását. Ha rend lesz és törvényiszteleg és ha mindenki dolgozni kezd akármilyen sereimes körülmények közt is és talán békétlen szívet is: biztosítja részünkre egy teljhatalmu diplomata bizalmát a békekonzferencián. Berthelot fog referálni a békekonzferencián a magyarországi nemzetiségi kérdéssről, az ő szervei gyűlik az adatokat, bizonyítékokat mellettünk és ellenünk. És a tábornok szavai szerint minden város hovatarozandóságát külön-külön fogja laltolgatni.

És mielőtt belefognánk ennek a történelmi vendégszereplésnek a leírásába, leszögezzük azt, hogy Berthelot tábornok a bukaresti kormány mellé kirendelt entente politikus. Ő az a „magasabb fórum”, akire hivatkoznak a románok, amikor állépek a Desperay által megszabott demarkációs vonalat, ő az a fórum, amely szentesíti a tragikus rendeleteket és parancsokat. Remény van arra, hogy ezután nem ér bennünket több kínos meglepetés, eddig is annyi ért már a csehek, szerbek és románok részéről, hogy maholnap nem marad egy tenyérsnyi magyar föld, amelyet meglepetés érhetne.

A város készülődése.

Először csak a hatóságok, a sajtó és a Nemzeti Tanács tudták, hogy Nagyváradra vasárnap délután fél három órákor rendkívüli vendég érkezik: az első ellenséges tábornok. Az érthető izgatottság gyorsan átragadt a városra, amikor délután két óra-

kor meglátták az ötven diszruhás rendőr, a székely tengerészcsapat, a lovasrendőrök és a rendőrtisztek felvonulását a pályaudvarra. Az esős, hideg időben ott sétáltak a város, a püspök útszélességén több magánfogát és autót az állomás előtt. Jánossy István kapitány, Egely, Kolontáry és Zilahy rendőrtisztek diszben várakoztak a peronon a pályaudvar vezetőivel és a lapok munkatársaival. A detektívek és rendőrök a közönséggel álltak erős vitában a bejárónál s a vasúti személyzet takarított az első osztályú váróteremben. Új gömböket raktak a csillárookra, félkörbe sorakoztatták a narancsvörös fotőbőket és pamlagokat a cercle részére.

Ilyen tulktított levegőben vártuk a francia tábornokot, amikor a forgalmi főnökség azt a jelentést kapta a szegedi vonatról, hogy

a tábornok nyolc kocsiból álló különvonata késik és csak 4 órákor érkezik meg.

Ennek megfelelően dr. Agoston Péter, dr. Berkovits René, Keszthelyi Zoltán a magyar Nemzeti Tanács, Rimler Károly és Lukács Ödön a város, dr. Pap Coriolán, Sztán Florián, Radu Jakab, Tulbure György a román gárda és a női egyesületek vezetői csak délután fél négy órára érkeztek ki.

A különvonat négy órákor robogott be s a francia tábornokot a vonat megállása után dr. Pap Coriolán a román Tanács nevében románul üdvözölte, a román nők nevében pedig dr. Anara Szeverné beszéd kíséretében esokrot adott át a tábornoknak.

A kormánybiztos francia üdvözlő beszéde.

Az első és gyorsan lepergő üdvözlések után Berthelot tábornok Rosetti román királyi szentes jelenlétében fogadta dr. Agoston Péter kormánybiztosot és dr. Berkovits Renét szalkocsiójában, akik kifogástalan francia nyelven tolmácsolták a város hangu-

latát és kérését. A tábornokra rendkívüli hatást tett a francia beszéd.

Dr. Agoston Péter a következőket mondta:

— Tábornok ur, Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatósága nevé-

ben üdvözlöm. Üdvözlöm, mint a magyar köztársaság tisztviselője a nagy nemzet köztársaságának győztes tábornokát. Üdvözlöm a győztest, aki győzelemre segítette a magyar köztársaságot, a demokráciát. A nagy nemzet meghozta részünkre a felszabadulást az arisztokratikus, a királyi hatalom alól. A francia nemzet nagy gondolkodói és írói, Franciaországból leszármazott utódai, kiknek egyike íme Ön előtt áll, járultak hozzá, hogy a nagy átalakulás megtörténjen.

— Amikor mégis félt aggodalommal gondolunk a jövőre, ennek oka, hogy ennek a városnak 95 százalék magyar és 5 százalék román lakossága szerepet látszik cserélni. Ugyanigy Bihar megyében, amelyben 307.000 magyar és 286.000 román lakik. A magyar köztársaság ugyanazok ellen kell hogy küzdjön, akik ellen a nagy nemzet kénytelen volt küzdeni, mert a köztársaságok érdeke, hogy mindenféle a köztársaságok győzzenek, mint ahogyan a királyok érdeke az, hogy mindenütt királyságok alakuljanak.

— A multak büneiért a legyőzetésben viseljük a büntetést, de bizony számítottunk a nagy nemzet fiainak igazságosságára, hogy ez a büntetés nem a bosszu lesz.

— Megnyugszunk a francia parancsnoki tábornok és a magyar kormány közt létrejött *Convention militaire* megszabta feltételekben és kérjük, szíveskedjék odahatni, hogy ezeket a feltételeket a megszálló hadsereg parancsnoksága szintén szigorúan tartsa be. Kérjük erre vonatkozó szigorú parancsát mindkét fél részére, mert a legyőzöttek természetes aggodalma a kedélyekre izgatólag hat. A Nagyvárad és Biharvármegye területén működő hatóságok a maguk részéről lelkiismeretes pontosságal gondoskodnak a rájuk rótt köteleességek teljesítéséről. Kérjük a megszálló csapatok parancsnokságát, hogy a maguk részéről az ittlelvő *rendőrséget, csendőrséget és nemzetőrséget köteleessége teljesítésében, a polgári lakosságot pedig jogai gyakorlásában ne akadályozza.*

— A nagy nemzet igazságérzete, köztársasági államszervezete egyetlen biztosítékunk, hogy hadseregének parancsnokai fiatal köztársaságunkat megvédik és megóvják. Amikor tábornok urat városunk területén üdvözlöm, teszem ezt minden francia és minden magyar szívéből fakadó kiáltással: Éljen a francia köztársaság és éljenek az összes köztársaságok!

A tábornok könnyedén meghajolt és kezét szorított a kormánybiztossal.

A Magyar Nemzeti Tanács

nevében a kormánybiztos után dr Berkovits René üdvözölte a francia tábornokot szintén francia nyelven. Rövid és hatásos beszéde a következő volt:

— A nagyvárad magyar Nemzeti Tanács nevében üdvözlöm a Tábornok urat. Az a nagy francia kémikus és politikus, aki ugyanazon nevet viselte,

mint Ön s akit mi mint az emberiség egyik nagyságát tisztelünk, azt mondta: „Az élet boldogsága az a munka, amelyet mint kötelességet önként vállaltunk.”

— Mi, Nagyvárad polgárai, szívesen teljesítjük kötelességünket és boldogan dolgozunk ezekben a szomorú időkben is, amelyeket régi vezetőink vaktsága miatt kell átélnünk, — de arra kérjük Önt, Tábornok ur, tegye lehetővé nekünk ezt a munkát azzal, hogy épességben hagyja mindazokat a szabadságokat, amelyekért a mi fiatal forradalmunk épp úgy küzdött, mint 129 évvel ezelőtt a francia forradalom.

Berthelot tábornok mosolyogva hajolt meg, gyorsan előre lépett és melegen kezét szorított dr Berkovits Renével.

Berthelot az igazságot hangoztatja

A két üdvözlésre Berthelot tábornok a következő nagyjelentőségű választ adta:

A kormánybiztos külön audienciája.

A tisztelgés véget ért. Dr Agoston és dr Berkovics távozni akartak, a tábornok azonban dr Agoston Pétert fölkérte, hogy maradjon még. A kormánybiztos egy hosszú negyedórát töltött négy szemközt a tábornokkal. Erről a magánbeszélgetésről Agoston Péter a következőkben informált bennünket:

— Az aradi sajnálatos incidenst hoztam szóba — mondta a kormánybiztos — és kértem a tábornokot legyen tekintettel arra, hogy az aradi hatóságokat gondatlanság nem terheli.

— Ah vágott közbe mosolyogva Berthelot — szóra sem érdemes. Tudom, hogy most a kedélyek sokkal izgatottabbak, mint más időkben s a tömegek izgalma könnyen kirobban. Épp ezért azonban szükségesnek tartom, hogy a feyzvereket szolgáltassak be. Amennyiben a város megszállása megörténik, egy escadron francia katonát küldök a megszálló csapatok mellé, hogy a feyzvereket összeszedje. Egyébként intézkedem — mondotta a tábornok, — hogy egy francia tiszt jöjjön ide, aki, ugylátom önnel a legjobb megértéssel lesz.

Hangoztatta ezután a tábornok, hogy az ántántól távol áll, hogy a multat megtorolja, a bosszu nem a szövetségesek álláspontja. Utalt még arra, hogy a rendet fenn

„Egyelőre nem küldök csapatokat Nagyváradra.”

Fölmentünk a szalonkocsiba. A folyosón francia és román tisztek sorfala áll, kicsi és szűk a hely. A tábornok már bent vár bennünket a keskeny szalonban. Két ujját szürke bluzába dugta a gombok közé, bal kezében az aransujtásos tábornoki sapkával játszik. Alakja szinte betölti a kis skatulya fűkét, mikor kezét fog velünk, mondja, hogy sajnálja, de nem tud leültetni bennünket. Fölgyenesedik s a lámpa fényénél egészen olyan, mint Ferdinánd bolgár cár.

Ami ezután következett, az egy feszületen purpálé volt, élénk és színes franciánemet diskurzus a tábornok és köztünk. A tolmácsolást Rozetti ezredes végezte rendkívül előzékeny modorban.

Első kérdésünk az volt, hogy mi célja van a tábornok ur utazásának?

— Örömmel fogadom az urak szíves megjelenését. A nyugtalanosságukat és aggodalmukat meg tudom érteni. De legyenek meggyőződve, hogy a békekonferencia, melyben az összes nagy nemzetek résztvesznek s amelynek élén az amerikai köztársaság áll

Igazságosan fog dönteni

és semmiesetre sem vezet a bosszuzállás. Azt mondhatom Önöknek is, amit a román nemzeti tanácsnak mondtam: a főcél a nyugalom és a rend biztosítása, kérem is, hogy működjenek együtt ennek elérésére a román nemzeti tanácsal. Ami pedig a fegyverszüneti szerződést illeti, a feltételekhez ragaszkodunk s ebből a szempontból egy francia tisztet fogok Nagyváradra küldeni.

kell tartani, a történetet felelősen kell venni s végül felhívta a figyelmet, hogy a bolsevizmusnak ne engedjenek teret. Erre nézve megnyugtattam.

— A tábornok igen szeretetreméltó, figyelmes és jovialis ur, a benyomásom az, hogy nem a kegyetlen katona, hanem a jó ember típusa.

Cercle a váróteremben.

Ezután a tábornok lesietett a szalonkocsijából és bement az elsőosztályú váróterembe. A tábornokot élénk román éljen zéssel fogadták, aki szívélyesen mosolygott és rövid cerclet tartott. Beszélgetett Sztán Flóriánnal és Radu Jakabbal, majd a hölgyek ovációt köszöntö meg dr Pap Coriolán-nának.

A bejárat előtt türelmetlenkedő fogatok sorsa ekkor már eldőlt. Berthelot kijelentette, hogy sem ő, sem a kíséretében levő 15 francia tiszt közül egy sem fog bemenni a városba, mivel nyomban tovább utaznak Nagyváradra felé.

S mielőtt dr Madzar József püspöki titkár intézkedhetett volna, hogy a sajtó képviselői beszélhessenek a tábornokkal, Rosetti román ezredes utján Berthelot kifejezte óhaját, hogy fogadni kívánja őket.

— A sajtó itt van? — kérdezte a környezetében álló uraktól. Kérem a sajtó embereit.

— Aze ntente megbizásából perfectuálom a fegyverszüneti szerződést, ellenőrzöm annak végrehajtását. Voltam Pancsován, Temesvárott, Aradon, Szegeden és innen Nagyváradra megyek.

— Ismeri tábornok ur Nagyvárad és Bihar megye kulturális és néprajzi viszonyait?

— Nagyon jól. Ezelőtt 25 évvel bejártam egész Erdélyt és a Bánátot. Pontos statisztikai adataim vannak és referálásom mindig tárgyilagos lesz a magyarországi állapotokról.

— Lesz e megszállás és megszállják e Nagyváradot?

— Ebben a kérdésben kérem a sajtót, hogy intsen türelemre. Egy

megszállás sem végleges, a hovatartozás fölött csak a békekonzferencia dönthet, minden intézkedés csak a rend szempontjából történik. A lakosság fogadja türelemmel az intézkedéseket és tartson ő maga is rendet, mert mi nem akarunk igazságtalanok lenni egy nemzettel szemben sem.

Ezek után nem kérdezhettünk mást, mint azt, hogy mikor cserélik ki a megszálló román csapatokat Nagyváradon? Erre a tábornok a következő kategorikus és meglepő választ adta:

— Csapatokat egyelőre nem küldök, sem románokat, sem franciákat. Egy francia tisztet bizok meg, aki Nagyváradra fog rövidesen jönni és tanulmányozni fogja az itteni viszonyokat a rend szempontjából. Az ő jelentése alapján fogok majd intézkedni. A konszolidáltságtól

függ, hogy bekövetkezik-e a megszállás vagy sem.

A továbbiakban a tábornok elmondta, hogy Szegeden tárgyalt gróf Károlyi megbízottával a szén és a megszállás ügyében. A meleg közvetlenség önkéntelenül váltott ki aztán egy őszinte konfessziót a sajtó egyik munkásából, aki azt mondta:

— Kérjük tábornok urat, hogy vegye tudomásul, hogy az új magyar generáció soha sem helyeselte a német politikát és kultúrtörökvései mindig nyugat felé vonzótták.

Berthelot tábornoknak rendkívül jól esett a spontán vallomás s azt válaszolta:

— Nagy örömmel hallok ezt és hiszem, hogy a jövőben még inkább így lesz ez.

A türelmeiellen politika már majd kinyitotta a kis ajtót, bucsuznunk kellett s a legőszintébb emberi beszélgetés emlékével távoztunk. Amint siettünk lefelé a lépcsőn, ragyogó szemekkel, beünket is megéleztetek. Azt hitték, hogy küldöttség voltunk.

Az új hadügyminiszter a demokratikus hadseregről.

Budapest, dec. 30. (Saját tudósítónktól.) A tegnapi esti minisztertanács első sorban a megüresedett miniszteri tisztségek betöltésével foglalkozott,

A minisztertanács gróf Festetics Sándort nevezte ki hadügyminiszterre. Festetics részt is vett a minisztertanácsban. Ugyanakkor tegnap rutén miniszterre dr. Szabó Oroszt nevezték ki.

A kultuszminiszteri állás betöltésére vonatkozólag nem történt megállapodás. Szó van róla, hogy a vallás és közoktatásügyi tárcát Petrovics Eleknek, a Szépművészeti múzeum igazgatójának ajánlják fel.

Az új hadügyminiszter, gróf Festetics

Sándor, aki a Károlyi párt tagja. Az Est munkatársa előtt a következő nyilatkozatot tette:

— Célom: a demokratikus hadsereg megszervezése. A forradalom vívmányainak alapján állók és szó sem lehet arról, hogy a régi rendszer alapján szervezzük meg az új hadsereget. A hadsereg az egész köztársaságé és teljesen megengedhetetlenek tartom, hogy egyes pártok a maguk céljaira aknázzák ki és a maguk szolgálatába állítsák. Ameddig én hadügyminiszter leszek, addig a hadsereg csak az összesség céljait és érdekeit szolgálhatja.

Hivatalos jelentés a megszálló csapatok előnyomulásáról

A román előnyomulás változatlan.

Budapest, dec. 30. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminisztérium jelenti: A csehek tegnap délután gyalogsággal, lovassággal és tüzérséggel megszállották Kassát. Pozsonytól északra a helyzet változatlan.

A Muraközön át bevonult délszláv csapatok elővédei a Mura északi partján állanak. Radkersburg felől egy másik osztag kezdte meg előnyomulását és megszállta Muraszombatot és Belatine városát.

A román helyzetről nincs újabb jelentés.

Hogy ment végbe Kassa megszállása.

Budapest, december 30. (Saját tudósítónktól.) Kassáról jelentik: Tegnap késő délután három irányból vonultak Kassára a cseh csapatok. Körülbelül nyolcszáz főből álló legénység szállta meg a várost teljes felszerelésben, a miből azt következtetik, hogy a csehek Kassa ellenállására voltak elkészülve.

A cseh parancsnok nyomban megérkezése után a városházára ment, egy különítmény pedig a postát és távirátát szállotta meg. A városházán befejezték a város átadásáról szóló tárgyalásokat. A cseh parancsnok intézkedésére ezután Magyarország felé a posta és távirat összeköttetést beszüntették.

A függetlenségi párt nagygyűlése.

A nagyváradai függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt tartotta meg a városháza disztermében nagygyűlését. A város polgárságának minden rétegéből nagy számmal jelentek meg, hogy meghallgassák a Károlyi-párt programját, amelyet Balogh Károly ismertetett.

A gyűlést fél tíz órakor dr. Halász Andor nyitotta meg és javasolta, hogy a gyűlés elnökekül Kerekes Elek, jegyzőül pedig Korcsmáros Lászlót válasszák meg.

Balogh Károly beszédében kifejtette, hogy ma a helyzet nem alkalmas arra, hogy a társadalom rétegeit egymástól elválasszák. Minden program csak három részből állhat: rend, nyugalom és köztársaság. A Károlyi-párt problémákat akar feltárni, hogy lássa, mi történt a múltban, akarja, hogy Magyarország ideális boldog ország legyen, akarja, hogy a rend megleremjen és leintartása szempontjából legyen hadsereg, igazságos adózás, iskolák szaporítása, magasabb fokú tanítóképzést, olyan földreformot, amely mindenkit annyi földhöz juttat, amennyit meg tud művelni, politikai jogot a nőknek, a nemzetiségekkel való testvériséget, magyar külképviseletet és a magyar gyáripár ellenítését. Ezek nagy vonásokban azok a tennivalók, amelyeket a Károlyi-párt meg akar valósítani.

Korcsmáros László felolvasta Hock János üdvözlő táviratát, amelyben arról értesíti a nagygyűlést, hogy a nehéz közéleti viszonyok miatt a bejelentett képviselők nem jöhettek le Nagyváradra. Majd elterjesztette a határozati javaslatot, amely kimondja, hogy a nagygyűlés szilkségeket tartja, hogy a függetlenségi párt a kormányzatban a három forradalmi párt szövetségében továbbra is résztvegyen; a földreform tekintetében pedig kívánatosnak tartja, hogy az a tulajdonjog eddigi rendszerének fokozatos átalakításával történjen és fájdalmasan vesz tudomást a város közeli megszállásáról. A lendületes szép beszéd kíséretében elterjesztett határozati javaslatot a nagygyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Dr. Adorján Emil a párt régi elnöke a régen nem hallott nagyszerű szónok tüzes szavakkal ostromozta a régi rendszer bűneit.

— A forradalom — ugymond — eltüntette a 67-es pártokat, amelyekről most derült ki, hogy ezeknek a császári és királyi pártoknak a nemzetben nem volt gyökerük, Ausztriát és a császárt képviselték és szolgálták és amint megszűnt Ausztria, meg a császári uralom, megszűntek ők is. Ne higgyük, hogy az összetákoltt Ausztria feloszlatásával már elértük állami függetlenségünket és hogy most már véget ért a függetlenségi párt hivatása is. Sőt ettől a pillanattól kez-

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazatértem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplicáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

ÁH. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

dődik a párt legfontosabb szerepe: a függetlenség és önállóság gondolatának a nemzeti élet egész vonalán való megvalósítása. Lelkileg és anyagilag, intézményeiben és szellemében függetlenné és önállóvá kell tenni Magyarországot, mélyen a nép szívébe kell gyökereztetni a független köztársaság gondolatát. Helyesnek és eredményesnek tartom, hogy az a három párt, mely a forradalmi Magyarország kormányában szövődött, egyesült erővel akarja a békés átmenet munkáját előkészíteni és hiszem, hogy az együttműködés sikerülni is fog. Ezért úgy gondolom, hogy amikor a szociáldemokraták meg akarják szüntetni az elnyomást, a kizsákmányolást, ezt nem úgy értik, hogy mindenki, aki az ő pártjuk keretein kívül áll, az mind zsarnok, elnyomó és kizsákmányoló.

Ezután ismertette a Károlyi párt nehéz küzdelmeit, amelyeket a régi rendszerrel a háború alatt vívott.

A tulajdon kérdésére kijelenti, hogy nagy és fontos kérdése a legközelebbi jövőnek, de ma a lét vagy nem lét kérdésénél nincs fontosabb, a kaoszából kell kivezetni előbb az országot, hogy állami életünket és önállóságunkat biztosíthassuk.

Akik bíránk lesznek, azok Európa kultúrnopei és a kulturák nem távolítják el egymástól a népeket, hanem közelebb hozzák őket. Ezért csüggedés nélkül tartunk ki az önálló és független Magyarország mellett, fűzzön össze mindnyájunkat az a hit, hogy az önálló Magyarország meglesz, élni és virágozni fog.

A beszédet leirhatatlan lelkesedéssel fogadták.

Kerdődy Gyula a polgárság nevében bejelentette a párt melletti rendíthetetlen kitartást.

Kerekes Elek indítványára a nagygyűlés üdvözlő táviratot küldött Károlyi Mihály-nak és a gyűlés a Himnusz éneklésével véget ért.

Leszkay János a Nemzeti Tanács új elnöke.

A biharmegyei magyar Nemzeti Tanács tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott a vármegyeházán. Az ülésen megjelentek a megyei tanácsok képviselői. A kolozsvári gyűlésről való beszámolást a gyűlés programjáról levették.

Kovács Miklós elnök lemondásával megüresedett elnöki széket **Leszkay János** berettyószentmártoni földbirtokossal töltötték be, aki a régi 48-as függetlenségi pártnak mindig törhetetlen harcos híve volt. Napirend előtt **Kovács Miklós** volt elnök meleg szavakkal emlékezett meg a minap elhunyt **Balogh Mihály** szalontai földbirtokosról, akiben a Nemzeti Tanács kiváló alelnökét vesztette el.

Dr. Stern Ödön méltatta **Kovács Miklós** érdemeit, aki a forradalom első napjaitól kezdve emberfeletti erővel teljesítette kötelességét. A tanács egyhangulag elhatározta, hogy jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét **Kovács Miklós**nak eredményes munkájáért. Ügyvezető alelnök **Ladányi János** lett, aki a forradalom első napjától kezdve lankadatlan szorgalommal támogatta **Kovács Miklós**t a vezetés nehéz munkájában. A szűkességé vált titkári állásra a tanács **Horváth Bélát**, a nagyszalontai Nemzeti Tanács tagját választotta meg. A végrehajtó bizottságban új tagok lettek: Nagyszalontáról **Mágori Sán-**

dor rekkant hadnagy, **Ladányi Imre** szalontai szociáldemokrata párttitkár és **Karancsi János**, a szalontai szociáldemokrata párt elnöke; **Székelyhidről** dr. **Várady Miklós**; **Pap-tamásiból** **Mayer Gyula**; **Nagybajomból** **Jeney Menyhért**.

A Nemzeti Tanácsot 100 tagra egészítették ki, a végrehajtó bizottságot pedig 21 tagra. Az ülésen megjelent dr. **Agoston Péter** kormánybiztos is, aki a Tanács óhajára be-

számolt a Berthelot tábornokkal folytatott tárgyalásairól. Majd áttért az agrár reform nagy és izgató kérdésére és kérte a tanácsokat, hogy nyugtassák meg a vidéken az embereket. A kormány átmeneti megoldást létesített. Megengedte, hogy a végleges földosztásig a bérbeadók és a bérlők 8-10 hold erejéig már most bérbevegyék a földeket. Igyekezzenek odahatni, hogy ez simán és békességesen menjen végbe.

Becsukják az összes kabarékat.

Rendőri felügyelet alá kerülnek a mozik. — A tánciskolák csak délelőtt működhetnek. — Riadalom a színháznál.

Minden kabarének az volna a rendeltetése, hogy szórakoztasson, ha már irodalmat és művészetet nem ad a közönségnek. Elsősorban pedig azoknak a kis színpadoknak volna ez a kötelessége, amelyek megnyitásuk előtt a kultúra nagy dobját verték és minden jót, szépet ígértek, népnevelést, izlés fejlesztést, zene terjesztést és más hasznos cél elérését helyezték kilátásba. Azonban a kabarék különböző okokból, előbb-utóbb lezüllettek a bretli nivójára. Nem adtak mást, mint ivézna, betegséggel lecsépeelt egy óras műsort, a fősúlyt pedig az alkohol fogyasztásra fektették. Legtöbb vidéki orfeum csak olyan női tagokat szerződöttetett, a kik jól bírták az italt és egy este hat-nyolc vacsorát is el tudtak fogyasztani.

A kabarékban fejlődött az a típus, amelyet egyszerű néven palinak neveztek el. Pali az, aki a második, harmadik vagy nyolcadik vacsorát fizeti, akit mindenféle címen meg lehet pumpolni, aki a műsorból nem lát semmit, mert amint belép, azonnal a szeparéba ráncigálják a „művésznők”. Italon kívül parkett táncot is produkálnak a kabarék.

A parkett táncot tüdőbeteg suhancok és átvedlélt szobalányok lejtik. Ezen kívül semmit sem ad a bretli. Csak vesz. Nehéz bankókat, a könnyelmű, legtöbbször fiatal gyerekek emberek zsebéből.

Minden vidéki városban így van ez. A fővárosban is, a külső Ferecvarásban, vagy a Chikagóban, ahol jasszok kése is fenyegeti a szegény palikat Nagyváradon is így van.

A kabarék rövid működés után lebujkák aljasodtak, ahol ezekben a szomorú napokban utálatos lelkiismeretlenséggel ját-

szották ki az összes közbiztonság megóvása érdekében kiadott rendeleteket.

A nagyváradai rendőrtanács tegnap foglalkozott a kabarékkal. A rendőrtisztviselők tudják a legjobban, hogy milyen veszélyes helyek a szeparék, rejtett szobák, melyek elé a művészet spanyolfalat állították a bor- és pezsgőkereskedők. És épen azért, mert ismerik ezeket a söntéseket, a köz, vagyoni- és életbiztonság megvédése érdekében határozatot hoztak, amelyben felkértek a főkapitányt, hogy az összes kabarékat zárassa be, illetőleg a normális viszonyok helyreállításáig vonja meg tőlük az engedélyt.

Nagyon jellemző és minden tekintetben igaz a határozat indokolása: az összes működő kabarék között nincs egy sem, amely kulturált szolgálna, egyetlen kabarétuladonos sem tartja be a szesztilalmi és zárórendeletet, mert titokban, teáskannákban kávécsészékben annyi italt szolgáltatnak ki, amennyit csak akarnak, a kabarékba csak rendbontó elemek járnak, akik botrányokat rendeznek, megtámadják a békés polgárokat, ablakon belövellődnek a lakásokba — mert a szeparékban berughatnak.

Kéri a határozat azt is, hogy a közérkölc roncainak megmentése céljából helyezzék rendőri felügyelet alá az összes mozisínházakat és minden mozi-előadáson egy rendőrtisztviselő végezzen ellenőrző szolgálatot a nézőtérén. És mert az utóbbi időben egyes tánciskolában is történtek olyan rendezavarások, amelyek egy utca csöndjét és a járókelők életét is veszélyeztette, kéri a rendőrtanács, hogy a főkapitány rendelje el a tánciskolákban a délelőtti tanítást.

Jánossy Gyula rendőrtáncoskapitány tegnap kapt a rendőrtanács határozatát és ma fogja azt, a város legkézenfekvőbb érdekeinek megóvására foganatosítani.

Lovászy kontra Kunfy.

Budapest, dec. 30. (Saját tudósítónktól.) Budapesti jelentik: **Lovászy Márton** legutóbbi nyilatkozatára **Kunfi Zsigmond** jóléti miniszter a Népszava holnapi számában a következőket válaszolja:

— Amit a Népszava szombati számában előadtam, semmi hozzáadni valóm nincs. Azt hiszem, hogy a szociáldemokrata párt álláspontjának megjelölése hozzájárul a politikai helyzet tisztázódásához. Csak egyetlen érdemleges megjegyzést akarok még tenni és ez az, hogy felfogásom szerint a teljes egyesülési, gyülekezési- és sajtószabadság a magyar köztársaság területén minden politikai pártot és minden társadalmi osztályt megillet. Aki ezeknek a jogoknak kihasznál-

lásával a nép többségét meggyőzi a magánéletének helyességéről: azt illeti meg a döntő hatalom az államban.

Lovászy Márton megkérdezték, mi a megjegyzése **Kunfi** miniszter ez újabb nyilatkozatára? **Lovászy** a következőket mondta:

— **Kunfi** miniszter ur e nyilatkozata teljesen lojális és kielégítő, aminthogy mást nem is vártam volna tőle. Igen örvendetes, hogy ő ebben a nyilatkozatban már előre elismeri a nemzet döntésének kötelező erejét, ami természetesen magával hozza azt, hogyha a polgári pártok kerülnek többségre a választásokon és átveszik a hatalmat, ez ellen nem lenne jogosult a forradalom.

Buza Barna miniszter közlései a kül- és belpolitikai helyzetről. A Nemzeti Tanács ülése.

Budapest, dec. 30. (Saját tudósítónktól.) A Nemzeti Tanács ma délelőtt 11 órakor Hock János elnöke alatt ülést tartott, amelyen megjelent Buza Barna földművelésügyi miniszter is. Az elnök kérésére Buza miniszter ismertette a kül- és belpolitikai helyzetet.

Beszédében megemlítette, hogy a kül- földdel való összeköttetésünk megindult és örvendően javul. A kormánynak az az álláspontja, hogy önmagunk menthetjük meg magunkat, hogy az önrendelkezési jog alapján teljes autonómiát nyernek a nemzetiségek és mindenben népszavazással döntenek. Anglia is fel fogja ismerni, hogy a világbékére alapított világpolitikájának szempontjából okvetlenül szükséges Magyarország fenmaradása. A polgári pártokat és a szociáldemokrata pártot az események közelebb fogják hozni egymáshoz úgy a bolsevik

veszedelem, mint a külföldi igazságtalanságokkal szemben.

Nagyon rövid idő múlva lesz erőnk, hogy az igazságtalanságokkal szembeszálljunk. Az élelmezés az aratásig körülbelül biztosítva van. A szénkérdés megoldására minden lehető megtörté t. — A birtokreform kérdése holnap kerül a minisztertanács elé és előreláthatólag ki fogja elégíteni a közvéleményt. A birtokmaximum és a tőke-maximum megállapítását úgy az ingó, mint az ingatlan vagyona külön törvény fogja szabályozni.

A Nemzeti Tanács ezután tudomásul vette, hogy a tegnapi minisztertanács elfogadta azt az új néptörvényt, mely a városok közigazgatását szabályozza. Az ülés délután háromnegyed három órakor véget ért.

Románia parasztfordalom előtt.

Budapest, dec. 30. (Saját tudósítónktól.) Temesvárról jelentik: Romániában heves forradalmi mozgalmakról érkeznek ide hírek, amelyek szerint Romániában számos helyen a parasztság igen tenyegedően viselkedik. Tény az, hogy Romániában igen nagy az élelmiszerhiány és a kormány eddig nem tudta a célravezető eszközöket megtalálni. Közvetlen híreket igen nehéz Romániából szerezni, Aradról, Temesvárról, sem Kolozsvárról, sem Brassóból nem lehet sem telefon sem távirati összeköttetést létesíteni. A legutóbbi hírek szerint Bukarestben általános sztrájk van készülődésben.

A keresztény nőegyesületek karácsonyi ünnepélye

A nagyváradai összes keresztény nőegyesületek jól sikerült karácsonyi ünnepélyt rendeztek vasárnap délután 4 órakor a Káth. Kőr Szent László-templomban a hadiárvaik javára.

Az ünnepélyt Czeglédy Irénke nyitotta meg Moszkowszky két klasszikus opusával. Mióta nem hallottuk, sokat fejlődött. Technikája egyenletes, előadási módja kifejező. Érzelmes szép játékát lelkesen megtapsolták. Ezután Oláh Margit, a budapesti vakok intézetének övönője tartott igen értékes előadást a gyermeknevelésről általában és a vak gyermekekről.

Kellemes feltűnést keltett azután Mayr Margit énekszám, kinek csengő mezzoszopránját már ismerjük. Annyi tudást és finomságot öntött Schubert örökszép "Ave Maria"-jába, hogy a zajos tapsokra még ráadást is kellett adni. Különösen élvezték a szép pianókat és a tiszta intonálást. A diszkret és abszolút biztos zongorakíséret, melyet Patzkó Sárika szolgáltatott, mindenképpen hozzájárult a sikerhez.

Dr Popily János hatalmas lendületű beszédében a kereszténység álláspontját változtatta a mai helyzetben. Minden új alakulásnak a kereszténységgel együtt kell működnie. Az új alakulatok létrehozásánál nem szabad kihagyni a keresztény eszméket, mert az széthuzást okozhat a különválás látszatát kelti. Most pedig mindenkinek egy táborba kell tömörülni, mert csak így leszünk erősek a megpróbáltatásokban, melyek elfognak következni. A kereszténységet, mint főfaktort, az új helyzetben első hely illeti meg, amire mindenkinek tekintettel kell lenni. A közönség hatalmas tapsviharral fejezte ki elismerését a szónoknak. Az ünnepély ezután véget ért.

Rendesen járnak a villamoskocsik.

Állandóan használható a motorikus áram.

A szénhiány miatt Nagyvárad város tanácsának megszorító intézkedéseket kellett tennie, hogy a városi villamosmű áramfogyasztásának redukálása révén a villamos-telep szénmegtakarítást érhesen el.

Ilyen célt szolgált az az intézkedés is, hogy a hét három napján: kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt 8 órától délután 2 óráig a villamos vasutközlekedés szüneteljen.

A Városi Vasut akként igyekezett segíteni, hogy a Szent László-tér és az olaszii vasutállomás közötti vonalon délelőtt 8 órától délután 2 óráig a teherszállásnál alkalmazott egy kis gőzmozdonnyal és három villamos kocsival tartotta fenn a közlekedést.

Erre azonban a legjobb akarat mellett sem lehetett más dicsőretet mondani, mint hogy jobb a semminél.

Nagyon nehézkesen mozgott a „vonal” a szűk főútvonalon, azonkívül letelt egy félóra, amíg az utvonalat bejárta. De hát tény: leg jobb volt a semminél és sokan, különösen a vidékiek megbámulták a Rákóczi uton pöfögő kis darajót.

Mától kezdve ismét eltűnik a gőzmasina a város legforgalmasabb utvonalaról.

A városi tanács tegnapi ülésén szóba került a villamosközlekedés kérdése. Mivel a szénhiány némileg enyhült s kilátás van

rá, hogy most már mégis csak kap a városi villamosmű állandóan némi szenet, a villamosvasut forgalmának korlátozása tárgyában hozott határozatát hatályon kívül helyezte s megengedte, hogy mától kezdve minden nap, tehát kedden, csütörtökön és szombaton is reggeltől estig megszakítás nélkül közlekedjenek Nagyvárad összes vonalain a villamoskocsik.

Ezzel kapcsolatban megengedte a város tanácsa, hogy a motoros áram használatára elrendelt tilalmat is feloldja s mától kezdve a motoros áram is a hét minden napján korlátozás nélkül igénybe vehető.

Balogh Mihály temetése.

Nagy részvét mellett ment végbe vasárnap délelőtt néhai Balogh Mihály temetése, a Biharmegyei kórház halottas termében.

Diszes bársony menyezetes ravatalon, masszív kettős ércsarcofágban pálmák és kandaláberek között nyugodott az elhunyt; a ravatal mellett a Concordia diszorsége állott állandóan.

A temetésen megjelentek a Vármegyei Nemzeti Tanács teljes számmal és diszes koszorút helyeztek a ravatalra, ottan voltak továbbá dr Cziffra Kálmán, Malatinszky Lajos, Fráter Barnabás, dr Fráter Imre, dr Fráter Zoltán, Balásházy Iván, Kiss Dávid, Láng József, dr Gyöngyössi István, Verner Kálmán, dr Fényes Lajos, dr Adorján Armin, dr Fényes Ödön, Csauády Kálmán, dr Govrik Kálmán, dr Sigmund Andor, Balogh Elemér, Sáróczy Endre, Jancsovits Jenő, Pallay Béla stb.

A temetést Sulyok István esperes és Csernák Béla ref. lelkész végezték, az egyházi énekkar remek gyászdalokat adott elő, mely után Sulyok István esperes tartott nagyszabású beszédet az elhunyt felett, méltatva az elhunyt érdemeit. Majd Csernák ref. lelkész mondott nagyon szép emlékbeszédet. Ezután ismét a ref. énekkar adott elő szép gyászdalokat.

A temetés végeztével az özvegy koszorújával borított remek diszkoporsót feltették a hatoslogos üvegdiszkocsira, amely koszorúkkal volt borítva s nagyszámú résztvevő kíséretében elindult az impozáns gyászmenet Nagyszalontára.

Szalontán a temetést Böszörményi Lajos esperes és Debreczeni István lelkész végezte. A sirnál Szatmáry Sándor a szalontai 48-as Károlyi-párt nevében bucsúztatta el az elhunytat. A temetésen Nagyszalonta közönsége és a vidékről is sokan voltak jelen.

A diszes temetést Nagyváradon, ugyszintén Szalontára való diszkocsin kiszállítását és a szalontai temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata elismeréseméltó figyelemmel és pontossággal végezte.

* A szerbiai munkások hozzátartozóihoz. Fazekas Sándor nagyváradai lakos, mint a szerbiai munkáskülönítmény parancsnokságának futárja a mai napon Nagyváradra érkezett és jelentkezett a hatósági Munkaközvetítő Hivatalnál. Az általa hozott tudósítás alapján közlöm a munkások hozzátartozóival, hogy nyugtalanságra semmi okuk nincs, mert az ottani munkások állapota úgy egészségi, mint egyéb tekintetben teljesen kielégítő és a helyzetük napról-napra javul. A futárok leveleket is hoztak magukkal Szegedig, ahol azokat továbbítás végett a postahivatalnak átadták. Felhívom a munkások hozzátartozóit, hogy amennyiben levelet akarnak küldeni, a leveleket január 2-án délután 2 óráig a Hatósági Munkaközvetítő Hivatalnál személyesen adják le. Nagyvárad, 1918. december 29. Dr Csető, főnök.

HIREK

A keresztény társadalomhoz.

Közel negyedszázadon át áll fenn a „Tiszántúli”, mint az ország ezen nagy vidékének egyetlen keresztény politikai napi lapja. E hosszú időn át becsülettel törekvés sel, igaz hittel és meggyőződéssel harcolt a keresztény igazságokért, a kereszténység igazságáért.

A változott viszonyok mellett a jövőben is szószólója, támogatója lesz a „Tiszántúli” a keresztény elveknek, emlékül, hogy bárkinek vallási meggyőződését érinten.

Ebben a munkában kérjük hűséges közönségünk fokozott támogatását, amelyre a változott viszonyok folytán szükségünk van.

A lap előállítására a megdrágult munka és papírára elképzelhetetlen emelkedése folytán óriási új terhekkel szaporította a lap kiadását, miért is kénytelenek vagyunk lapunk előfizetési árát annyiban emelni, hogy újévtől lapunk előfizetési árát a Népszövetség tagjainak az eddigi kedvezményes hav 3 koronáról 4 koronára emeljük.

Kérjük eddigi előfizetőinket, hogy az évforduló alkalmából maradjanak továbbra is pártolói lapunknak s előfizetésük megújításával és új előfizetők gyűjtésével támogassák a „Tiszántúli” t. hazafias és vallásos irányu törekvésében.

A „Tiszántúli” kiadóhivatala.

SZILVESZTER NAPJA.

Elértük az év végét, mely annyi megpróbáltatással, keservvel töltötte el lelkünket. De erős hittel s bizó reménnyel várjuk egy jobb, boldogabb jövő bekövetkezését, mert bizunk az isteni Gondviselésben, hogy a megpróbáltatások után nem hagy el bennünket, s nem hagyja el szegény házákat. Bizunk benne, hogy szenvedéseink véget érnek s bekövetkezik a méltán várt jutalom: egy jobb jövő.

Szilveszter napján nem szabad csüggednünk, hanem hálaadással forduljunk Istenhez, aki a legboldogabb belátással irányítja sorsunkat. A remény gyuljon fel szívünkben.

Ma, Szilveszter napján a székesegyházban délután 5 órakor lesz a hálaadó istentisztelet s az ó-esztencei szentbeszédet dr. Karácsonyi János e. püspök tartja.

* Hálaadó ájtatosság a Szent-László templomban ma délután 6 órakor lesz.

* Nincs záróra meghosszabbítás. Nagyváros rendőrkapitányi hivatala értesíti a közönséget és a vendéglők, kávéházak, mulatóhelyek tulajdonosait, hogy folyó 31-én Szilveszter estéjén a 9000—918. sz. kormánybiztosi rendelettel megállapított 10 órai záróra lesz érvényben s ugyancsak érvényben lesz az eddigi szigorú szesztilalom is. Nagyváros, 1918. november 30. Jánossy Gyula s. k. t. főkapitány.

* Könyvadományok. Papp Annuska különféle jóirányu könyveket és füzeteket adományozott az „Olaszi Leánykör” könyvtára számára.

* Koszorúmegváltás. Olasz Ilka temetése alkalmából koszorúmegváltás címén: Szent-irályi Zoltán 60 korona, Harmathy Károlyné 20 koronát adományoztak az anya és csecsemővédelem javára.

* Felülfizetések a Keresztény Nőegyleteket Karácsonyi ünnepélyén: Orenics Alajos 30 kor., N. N. Pálffy Lajosné, N. N., N. N., N. N. 10—10 kor., özv. dr. Demek Gyöznőné 6 kor., N. N. 5 kor., özv. Papp Ödönne, Grün Irén. Zsuhva Józsefné, Bellius Józsefné, N. N. 4—4 kor., Balogh Sándor 3 kor. A tiszta jövedelemből 250 koronát az anya- és csecsemővédelem céljaira adományoztuk.

* A Népszövetség újévi mozielőadása. A Kath. Népszövetség újév napján a legkitűnőbb vígjátékok egyikét, *A szerencse liát* mutatja be. Adarabot az Uher filmgyár hozta színre, mely a legelsőrangú szereplőket szerződtette e film eljátszására. A közönség óriási érdeklődése biztosítja előre is az előadás sikerét. Az előadások kezdete 4 és 6 órakor, helyárok a rendesek.

* Esküvő. Becsey Annus és Simonyi Kövér Árpád tegnap a Szent Vince intézet házi szertartást Imrik S. Zoltán kanonok végezte.

* Orvosi hír. Dr. Guttmann Jenő rendel ebészeti és nőgyógyászati betegeknek Rákóczi ut 13. I. emelet. Weiszlovits-palota. Telefon 796

* Könyvelői kinevezés. A városi falzem újraszervezése folytán egy rendszeres könyvelői állást szervezett a városi tanács. Balogh Árpád falzemi igazgató elterjesztésére tegnapi ülésén Korda Kálmánnal töltötte be a könyvelői állást Nagyváros város tanácsa.

* A villamostelep és vízmű személyzetének háborus pótléka. Nagyváros város tanácsa tegnap tartott ülésében foglalkozott a városi villamosmű és a vízmű személyzetére vonatkozó személyes ügyekkel s ezek között a háborus pótlékokat folyósították.

* Szilveszteri táncestélyt rendez a Kath. Legényegylet. A táncestély fél 7 órakor kezdődik és 10 óráig tart. Belépődíj személyenkint 2, családjegy 3 személyre 5 korona.

* Újévre fizessünk elő keresztény lapokra a Sajtóhölgybizottság irodájában (Kath. Kőr épület, földszint balra), akik pedig már eddig is keresztény napilapot, vagy folyóiratot járattak, előfizetésüket ujtsák meg. Könyvujdonságok: Prohászka: Kultura és terror. Gondá Béla: Jó modor, jó társaság. Fiuk könyve (ajándéknak kiválóan alkalmas). Szindarabok, a Családi könyvtár számai, Élet, Magyar kultura, Kis Pajtás, Zászlónk, Nagyasszonyunk, hitbuzgalmi folyóiratok általában kaphatók. Bizományi üzlet Kossuth-utca 12. Dohányörsde.

* Halálozások. A köztisztviselőben álló Baranyi családöt gyász érte. Városi és micskei Baranyi Adina élete 70. évében, hosszú betegség után elhunyt. Temetése ma, december 31-én délután 3 órakor megy végbe a Lukács György-utca 59. sz. házból. — Taba Józsefné sz. Tolvaj Anna élete 60. évében Ibráz-on elhunyt. Holttetemeit Nagyvárodra szállították s tegnap délután helyezték végső nyugalomra a városlászi temetőben.

* Orvosi hír. Dr. Adonyi Jenő fogorvos rendelését (Zöldfa-utca 2. szám alatt) újból megkezdte.

* Eljegyzés. Bessenői Beöthy Miklós vasárnap tartotta eljegyzését városi és micskei Baranyi Menyhért és néhai csikszentesi Lakatos Janka leányával Boriskával.

* Temetés. Vasárnap délelőtti ment végbe Olasz Ilka temetése, amelyen nagy számmal jelentek meg az elhunyt rokonai, barátai és tisztelői. A beszentelést Lestyán Endre plébános segédlettel végezte. A beszentelés után a Rulikovszky temetőbe vitték az elhunytat és a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* Állami tanítók figyelmébe! Vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a 600 korona rendkívüli segélyt azon állami tanító részére, akik illetményeiket a margittai adóhivatalnál veszik fel: 220751—918, akik a székesvári adóhivatalnál veszik fel: 220752—918, akik pedig az élesdi adóhivatalnál veszik fel az illetményeiket, 220742—918 szám alatt utalványozzák ki. A többi adóhivatalhoz tartozó állami tanítók, valamint a nem állami tanítók rendkívüli segélye eddig még utalványozva nem lelt. A következő utalványok iránt az érdekeltek a nagyváradi napilapokban érdeklődjenek, Vasady Lajos, tanfelügyelő.

* Az állatorvos éhbéré. Mágner Ivor biharcordai állatorvos kérvénnyel fordult a megyéhez, hogy emeltesse fel a fizetését. Öt község fizeti s évi 1000 koronát kap. Száz százalékos emelést sürget és megfelelő lakást.

* Nők a jogakadémián. A vallás és közoktatásügyi miniszter I. évi december hó 7-én 206.626—1918. számú rendeletével nőnek az egyetemekre, jogakadémiákra való felvételét, valamint a gyógyszerészi pályára való léphetését korlátozó intézkedéseket hatályon kívül helyezte és elrendelte, hogy nők már az 1918—19. tanév II. felétől kezdődőleg ugyanazok a feltételek mellett, mint a férfiak az egyetemek világi karaira, a műegyetemre és a jogakadémiákra beiratkozhatnak, gyógyszerészi pályára léphessenek és miután tanulmányaikat az érvényben levő szabályok szerint befejezték és a képesítő vizsgálatokat letették, részükre képesítő oklevél kiadassék. A nagyváradi jogakadémia dékáni hivatala.

* A jegyzői bojkott. Gyány Ferenc csökmői jegyző, mint a jegyzői Tanács elnöke a Nemzeti Tanácshoz fordult, hogy köldjék meg a jegyzőknek szószerint azt a deklarációt, amelyben a Tanács bojkottálta a jegyzőket. T. i. azokat, akik a kirendelt helyetteseket ignorálták. — Mint Gyány mondja — értsük meg egymást és segítsünk közösen elhárítani a bajokat. Az engedékeny hang a Tanácsban jó hatást váltott ki és remélhető, hogy sikerül a békés megoldás.

* Csaló lókupec. Kaufmann Lajos nagypeleskei kereskedő feljelentette Ganz Hermann lókupecet, mert december 18-án 10 darab lovat vásárolt tőle azzal, hogy másnap a lovakat a járlatokkal együtt átveszi. Tízezer korona előleget adott Ganznak. Következő napon Kaufmann felkereste a kupecet a Fekete Sas szállóbeli lakásán, hogy a járlatokat átvegye, de Ganz Hermann kijelentette, hogy a lovakat nem tudja, a tízezer korona előleget pedig nem akarja átadni. A rendőrség megindította a nyomozást.

* Békefi Lajos a „Három kisleány” vasárnapi előadásán lépett fel először nagy betegsége után. A közönség meleg ünnepeléssel fogadta a kitűnő művészt, akit a súlyos betegség külsőleg is nagyon megviselt. A Schubert dalokat gyönyörű precizitással énekelte, mint betegsége előtt. Békefi felgyógyulása nagy nyeresége a színháznak, mert ő talán ma az egyetlen énekes színészünk, akivel minden lélelem és blamés nélkül színre lehet hozni a rég nem látott operákat is.

VILLAMOS VASALÓK és FŰZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetők és
égyik legolcsóbb napiárban szerelhetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

IRODALOM

Az „Uj Nemzedék” című politikai, közgazdasági és szépirodalmi hetilap legújabb száma nemesen egyszerű köntösben, teljesen újjáalakítva, még elevebb szerkesztéssel jelent meg. Az „Uj Nemzedék” amely eddig is demokratikus eszmék szókimondó, bátorítottu harcosa volt, jelszavává: „annyi erőt, befolyást és becsületet minden gazdasági osztálynak, amennyit tisztes munkájával megérdemel” nagy és széleskörű táborot biztosít magának. A fiatal magyar újságírás publicisztika és szaktudás e legelőkelőbb közlönye minden újságárusítónál és dohánytözsdeben kapható. Ára példányonként 1 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. kerület, Duna utca 6

MOZI.

Bemutató az Urániában. Mai gazdag műsora eseményként egy kiváló irodalmi értékű filmdrámát mutat be az Uránia. A pilóta sors, ez a címe a nagystílusú darabnak, mely egy hősi repülő tragikumát rajzolja megrázó színekkel. A mélyhatású drámán kívül a legfrissebb filmszenzációk sora fogja szórakoztatni a közönséget.

Mennyei narancsok. Tegnap esti premierjén az Apolló színház ragyogó sikerrel hozta színre a Mennyei narancsok című kedves, csipkefinomságú filmkölteményt. A boldogságról szóló bájos, megragadó mese ez a szerelmes grófról, aki nem találja meg imádott kedvesét. A közönség nagy érdeklődéssel és zajos tetszéssel fogadta a pompás ujdonságot, mely még ma lesz műsoron.

Az asszony és a pojáca, a ovezetes filmujdonság ma kerül színre a Vigadó-mozgóban. A bajzó keserű sorsa új színekben és új, mély hangulatokban. A szegény komédiást megcsalja az asszony, akiért él, szenved és küzdök. Szívekbenmarkoló történet, amelynek egyszerű színészek bravuros alakítása ad különös értéket. A műsor egyébként is csupa érdekes számokból áll.

VIGADÓ mozgószínház	31 és 1-én Az asszony és a pojáca. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
----------------------------	---

URÁNIA mozgószínház	[31 és 1-én Pilóta-sors. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
----------------------------	---

APOLLÓ mozgószínház	31-én Mennyei narancsok. Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 óral kezdettel.
----------------------------	---

Színház.

A színház műsora:

Kedd: Művészestély. Szép Galathea. Manikürös bolt. Boldogtalan Faun. Kabaré számok. (Bérletszünet.)

Szerda délután: Sárgalliom.

Szerda este: Művészest.

Csütörtök: Művészest.

Péntek: Művészest.

Szombat délután: Tul a nagy Krivánon.

Szombat este: Velencei kalmár.

Vasárnap délután: Császár katonái.

Művészest a Szigligeti-színházban.

Az év utolsó estőjén gazdag műsoru, eredeti magán számokkal, táncos jelenetekkel és pompás operettekkel tarkított Szilveszter-estét rendez Erdélyi Miklós igazgató. A ragyogó, vidám műsor keretében Tamás Alfréd énekel, Jósika Mici és Perényi előadják Szatmáry Erne karnagy a „Ziciban” című blüettjét, Horváth Nusi énekel, Stoll-Madas, Aggházy Melinda—Somogyi párljelenetet, Gróf-Perényi—Somogyi tréfás tánciercsettet adnak elő. Szünet körül még Suppé klasszikus zenéjű operettje, „Szép Galathea”, Ács Vilmos és Váradi Aladár „Manikürös bolt” című eredeti egzfelvonásos operettje és Gara Ákos „A boldogtalan faun” című szimfonikus költeménye, Krámer Ödön zenéjével és Váradi Lajos előadásában. A művészestét szerén, csütörtökön és pénteken megismétlik. A művészestélyen Harsányi Miklós konferál

Főszerkesztő: FOLLMANN GÉZA. A szerkesztésért felelős: HILF LÁSZLÓ.

VAS és rézágak,

afrk és lószőrmacok,
amerikai és sodrony-
ágybetétek: össze-
hajtós ágyak eredeti
gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon-szám: 558.

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 6.

Előnyös összeköttéseink folytán abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy
anuitásos és kamatozó jelzálogköcsönöket
ugy földekre mint városi bérházakra 15—65 évi időtartamra a legelőnyösebb kamattétel mellett
minden árfolyam levonás nélkül
készpénzben folyósítunk.

Polgári Takarékpénztár
Részvénytársaság
Nagy-Várad.

Karácsonyi vás ár!

Színes ebédikészlet aranyozással 12 személyre	300.—
Színes teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Függőlámpa teljesen felszerelve	80.—
Majolika vizeskanosó színes	20.—
Majolika virágváza színes virággal	15.—
Majolika cukordoboz sz. virággal	15.—
Petroleum asztali lámpa nickel, felszerelve	40.—
Majolika dohánytartó sz. virággal	15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária-szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben.
Képeretezés, ablaküvegezés.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, díszmű-
áruk, ezüstáruk, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad,
Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72.

Telefon 3-72.

APRO HIRDETÉSEK.

Értéken szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Eladó

helyben egy modern villa és egy ház három-három szobás lakással. Több kétholdas szőlő lakással, egy öt és fél holdas szántóföld, több kisebb és nagyobb ház, egy luxus ház. Továbbá magyar vidéken tíz szobás nagy ház, dupla épület, melyből négy szoba gyárhelyiségnek alkalmas. — Értekezni Toma Józsefnél, Nilsz-telep, Hajdu-ház.

Lehetőleg **gyermek telen** házaspár ház-mesternek kerestetik Sal Ferenc-utca 11.

Salétrom-só!

Sonka- és húsipácoláshoz minden mennyiségben kapható Németh Pál Arany-kereszt gyógytárában, — városháza mellett.

Likőr

és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktiner, Allasch, Meggy stb. essentliák. Törköly, Szilvórium, Seprő, Cognac-kivonatok használati utasítással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad.

Poloskaírtó

Megismert, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Kis üveg 4 K, közepűveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-utca 7—B.

Spanyolnátha

Járványoknál betegszobákban **lenyő (borovicska) szobailat** kitűnő dezinficiáló permetező szer kapható Farkas István Apolló drogeriájában.

AUTOMOBIL-GARAGE

Kórház-utca 6 sz.

Perzsa-szőnyeg ki-árusítás. Szőnyegek, Chaislongue takarók, asztalterítők, ágyelvé való és szőnyegek. **Valódi** értékes darabok rendkívül olcsó áron kapható. — Kelengye-Áruházban, Szent László-tér 5. Kovács-ház. Telefon 1163.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrgyógyászati és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Nagyvárad, Rákóczi-utca 7—B.

Bőrbeadó

Kassuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzemhelyiség hosszabb időre. Bővebb leírással a Polgári Takarékpénztár r.t. nagyvárad-i cégnél nyerhető.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Szapasszaga 22. számú lépcső, 1. emelet.

Ne dobja ki pénzét a ruhákért, mert a kintinben bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag tisztíthat. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógytárában, a városháza mellett.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogkölcönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

CIPÉSZEKNEK!

1 kgr. la. buzacsiriz	— — —	K 19:60
1 kgr. la. aránycsiriz	— — —	K 39:20
1 kgr. la. folyékony csiriz	— — —	K 8:—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	— — —	K 8:—
1 drb brassól talpráspoly	— — —	K 3:80
1 drb brassói kireszelő	— — —	K 3:30
1 készl. bőrtalpvédő	— — —	K 2:50
1 drb. vaskapta	— — —	K 12:80
1 készl. acél talpvédő	— — —	K —:70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	— — —	K 6:80
ugyanaz zsákvételnél	— — —	K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz	— — —	K 4:80
100 drb 1/2" csaphoz	— — —	K 6:80
100 drb 3/4" "	— — —	K 9:60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításával. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és vízvezeték-szerelő, bronzműves, bádogos, lakatos, műszerész és galvanizáló. Irógép-, kerékpár-, grammofoonjavító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a:

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszertűen s vendégeim igényeinek megfelelően fogom tovább vezetni. A kávéházamban szolid árak mellett pontos és figyelmes kiszolgálás lesz vezérelvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát szolgállok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló tisztelettel

MAYER VILMOS.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója.

Tisztításokat és átalakításokat vállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészíttetnek.

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelőséggel

a Középiszkolai
Előkészítő

Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

nőgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Démer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszereklő telefonja 56.